tvarkos, tačiau pasitaikė ir išimčių. Keli skeletų fragmentai fiksuoti anatominėje padėtyje. Tai leidžia daryti prielaidą, jog namo statybos laikotarpiu ant jų dar buvo likę minkštųjų audinių. Taigi, žmonės, statę šį namą, greičiausiai nebuvo labai religingi. Sveikų kapų šioje kontrolinėje juostoje neaptikta.

R kiemo tyrimų metu pavyko tiksliai nustatyti senkapio R ribos atkarpą. Ši riba sutapo su viena iš Vilnios upės terasų, kuri labai aiškiai atsekama per visą R kiemą. Skyrėsi ir įžemis – senkapio horizonte tai buvo geltonos spalvos smėlis, o žemiau terasos įžemio struktūrą sudarė baltos spalvos tarsi sterilus smėlis. Visi kapai aptikti tik viršutinėje terasoje, išskyrus vieną grupinį palaidojimą po kontroline juosta 1. Taip pat pavyko atkasti visą pastato, aptikto dar 2006–2007 m. tyrimų metu, pamatą. Patikslinta ir seniausia centrinė senkapio dalis – ji užima teritoriją aplink korpuso 3 Š dalį ir apie 20 m į Š nuo jo. Kol kas lieka neaiški tvoros, aptiktos perkasoje 25, paskirtis. Tikėtina, kad tolesni tyrimai R kiemo R dalyje padės atsakyti ir į šį klausimą.

Visi radiniai perduoti į LNM restauravimo centrą.

The Old Cemetery at Bokšto St. 6, Vilnius

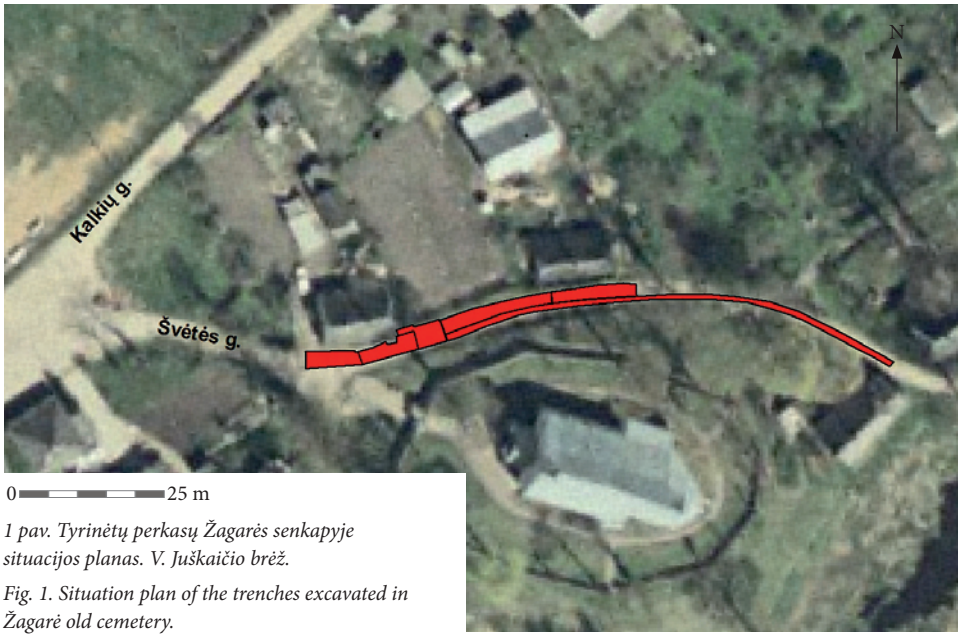
In 2011, the LII MTS continued its detailed excavation, begun in 2006, at Bokšto St. 6. 661 m^2 were excavated in the plot's E courtyard (Fig. 1), exposing the foundation of a 17th-century building (Fig. 3) and fragments of three coeval ovens. 124 burials were discovered in the old cemetery horizon that was found in the W part of the courtyard (Fig. 2). The individuals had been buried in an extended supine position, with only the 40–45 year-old female in burial 347 interred prone (Fig. 4). The heads in the majority of the burials were to the W, with only three burials (334–336) oriented in N–S, W–E, and NW–SE directions (Fig. 5). Stones had been placed in many burials. Only several burials (239, 312, 315, 317) contained grave goods: chaplets, rings, and a clay pot. The precise location of a segment of the cemetery's E boundary was successfully determined during the excavation. It coincided with the Vilnia's upper terrace. The burials date to the late 13th–15th centuries. The cultural layer horizon was 1.3–7 m thick in this courtyard and dates to the 15th–20th centuries.

Vytautas Juškaitis

Žagarės senkapis

2011 m. rugpjūčio–rugsėjo mėnesiais Žagarės (Joniškio r.) senamiestyje, Švėtės gatvėje, vykdant archeologinius tyrimus būsimų vandentiekio ir kanalizacijos magistralinių tinklų vietose, aptikti griautiniai žmonių kapai. Senkapio vietoje ištirtos 6 perkasos, iš viso 277 m^2 (1 pav.). Šis senkapis datuojamas XVI a. Aptikti 38 kapai, orientuoti įvairiomis kryptimis, galvomis į ŠR, PV, V, ŠV, PR, R. Kapai labai apardyti tiesiant Švėtės gatvę. Kai kurie iš jų aptikti vos 20–30 cm gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Dauguma mirusiųjų palaidoti su įkapėmis.

Kapas 1 orientuotas R–V kryptimi, labai apardytas. Šiame kape aptikta vienintelė įkapė – geležinis peilis. Vaiko *kapas 2* be įkapių. Griaučiai prastai išlikę. Jis orientuotas ŠV–PR kryptimi. *Kapas 3* labai apardytas. Jame aptikta geležinė vinis, 3 vario lydinio žiedai, lokio nago amuletas ir plokštinė segė. *Kapai 4 ir 5* yra tame pačiame kontūre. Abu mirusieji palaidoti galvomis į ŠV. Šiuose kapuose įkapių

1 pav. Tyrinėtų perkasų Žagarės senkapyje situacijos planas. V. Juškaičio brėž.

Fig. 1. Situation plan of the trenches excavated in Žagarė old cemetery.

neaptikta. Vienas iš mirusiųjų palaidotas ant dešiniojo šono ir suriestomis kojomis, o kitas – ant nugaros. *Kape 6* mirusysis orientuotas galva į PR. Ant dešinės rankos aptikti 2 vario lydinio žiedai. *Kapas 7* orientuotas galva į ŠV. Jis labai apardytas. Kape aptikti 3 vario lydinio žiedai. *Kapas 8* orientuotas galva į ŠV. Jame aptikta vienintelė įkapė – geležinė kaltinė vinis. *Kapas 9* orientuotas galva į ŠV. Šio kapo įkapės – 4 vario lydinio žiedai ir 1559 m. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštytės Žygimanto Augusto moneta, aptikta dubenkaulio kairėje pusėje. Šalia jos buvo piniginės apkalas. *Kapas 10* orientuotas galva į ŠV. Šiame kape aptiktos įkapės – geležinė grandis ir 2 vario lydinio žiedai. *Kapas 11* orientuotas galva į PV. Kasant duobę šiam kapui buvo apardyti kapai 8, 9, 16 ir 17. Šiame kape aptikti 8 vario lydinio žiedai, 2 žvangučiai, lokio nago amuletas ir 1569 m. LDK Žygimanto Augusto moneta. *Kapas 12* apardytas. Jis orientuotas galva į ŠV. Kape aptiktas auskaras, 4 vario lydinio žiedai ir geležinė vinis. *Kapas 13* labai apardytas. Prie dubenkaulio aptiktas auskaro fragmentas. *Kapas 14* orientuotas galva į ŠV. Šio kapo įkapės: geležinis peilis, vario lydinio žiedas ir vario lydinio plokštinė segė su geležine adata. *Kapas 15* orientuotas galva į ŠV. Mirusysis buvo palaidotas karste. Išliko karsto lentų fragmentai ir 8 geležinės vinys. Prie dešiniojo dubenkaulio aptiktas geležinis peilis ragine rankena. Po kaukole rastas vario lydinio smeigtukas. *Kapo 16* centrinė dalis suardyta kasant duobę kapui 11. Kairėje kaukolės pusėje aptiktas auskaro fragmentas. Taip pat prie galvos aptiktas vario lydinio smeigtukas, karolis ir stipriai sudilusi moneta. *Kapas 18* orientuotas galva į ŠV. Prie dešiniojo peties aptiktas diržas su vario lydinio spurgeliais, šalia diržo geležinis peilis ragine rankena ir geležinė sagtis. Ant kairės rankos aptikti 2 vario lydinio žiedai, šalia jų apkalas ir emalės karo-

lis. Kape taip pat rastos 9 monetos. Ant dviejų iš jų yra data 1564. Prie kairiojo šlaunikaulio aptiktas lokio nago amuletas. *Kapas 19* orientuotas galva į ŠV. Jame aptiktas geležinis peilis, vario lydinio žiedas ir nudilusi moneta. *Kapai 20 ir 21* labai stipriai apardyti, be įkapių. *Kapas 22* orientuotas galva į ŠR. Jame aptiktas peilis, adatinė, pasaginė segė cilindriniais galais, verpstukas, grandis ir 3 žiedai. *Kapas 23* labai apardytas. Išliko tik šlaunikauliai, dubenkauliai ir dalis stuburo slankstelių. Prie dubenkaulio, kairėje pusėje, aptiktas geležinis peilis. *Kapas 24* orientuotas galva į PV. Jame aptikti 5 žiedai, 2 deformuotos ir nudilusios monetos, 4 geležinės vinys. *Kapas 25* stipriai apardytas, orientuotas galva į V. Mirusysis guli ant kairiojo šono, kojos sulenktos. Įkapių neaptikta. *Kapas 26* orientuotas galva į PV. Šiame kape aptiktos 2 pasaginės segės cilindriniais galais (2 pav.), lokio nago amuletas, peilis, adatinė, LDK Žygimanto Augusto 2

0 2 cm

2 pav. Segė iš kapo 26 perkasoje 57. V. Juškaičio nuotr.

Fig. 2. The brooch from burial 26 in trench 57.

monetos (ant vienos iš jų data 1559, ant kitos 155?), plokštinė segė. *Kapas 27* orientuotas ŠV kryptimi. Jame aptikta vienintelė įkapė – žiedas. *Kapas 28* labai apardytas, orientuotas galva į ŠV. Šiame kape aptikta geležinė diržo sagtis ir po ja buvusi moneta. *Kapas 29* orientuotas galva į ŠV. Įkapių jame neaptikta. *Kapas 30* orientuotas galva į PR. Jame aptiktas peilis, verpstukas, 2 auskarai, 3 žiedai. *Kapas 31* orientuotas galva į ŠV. Jis labai apardytas, įkapių neaptikta. *Kape 32* palaidoti 4 asmenys: 2 suaugę ir 2 vaikai (3 pav.). Visi jie orientuoti galvomis į ŠV. Vaikai palaidoti be įkapių, o suaugę asmenys su žiedais. Taip pat kape aptiktos 2 monetos. *Kapas 33* orientuotas galva į ŠV. Mirusysis palaidotas su peiliu, 2 žiedais ir pasagine sege cilindriniais galais tordiruotu lankeliu. *Kapas 34* labai stipriai suardytas, išliko tik dalis kaukolės ir stuburo, be įkapių. *Kapas 35* stipriai apardytas, orientuotas galva į ŠV. Krūtinės srityje aptikta pasaginė segė cilindriniais galais. *Kapas 36* stipriai apardytas, orientuotas galva į V. Kaukolės kairėje pusėje aptiktas auskaras. *Kapas 37* orientuotas galva į V. Mirusysis palaidotas karste, įkapės – 4 žiedai. *Kapas 38* orientuotas galva į ŠV, jis stipriai apardytas. Kape įkapių neaptikta.

3 pav. Kapas 32 perkasoje 57 iš PR. V. Juškaičio nuotr.

Fig. 3. Burial 32 in trench 57 as seen from the SE.

Žagarė Old Cemetery

In 2011, an excavation was conducted at the sewer and water main construction site on Švėtės Street in Žagarė (N Lithuania) Old Town. Six trenches (a total of 277 m²) were excavated in the discovered 16th-century cemetery (Fig. 1) and 38 inhumations (Fig. 3) uncovered. The majority of the burials contained grave goods: coins, bronze penannular (Fig. 2) and cast-sheet brooches, rings, crotals, earrings, and needles, iron knives, buckles, and loops, copper pins, bear claw amulets, spindle whorls, and enamel beads. Some of the individuals had been buried in coffins, from which the iron nails have survived.

Julius Kanarskas, Gintautas Zabiela, Žilvinas Čėsna

Kretingos senkapis

Kretingos senkapis (IP2463A) yra Kretingos miesto V dalyje, dešiniajame Akmenos upės krante, 200 m į V nuo Kretingos Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai bažnyčios, 400 m į P nuo Palangos–Šiaulių plento, abipus J. Basanavičiaus gatvės. Jo kaip archeologinės vertybės nustatyta teritorija apima 1,2 ha dydžio plotą, kurį beveik per pusę kerta P–Š kryptimi einanti 4,8–6,2 m pločio J. Basanavičiaus gatvė. Teritorijos V dalis, esanti tarp J. Šimkaus ir Kalno gatvių, užstatyta individualiais gyvenamaisiais namais (6 namai J. Basanavičiaus g. 51–61) su įvairiais ūkinės paskirties pastatais jiems priklausančioje namų valdų žemėje. Teritorijos R dalis, esanti tarp J. Basanavičiaus gatvės ir Akmenos upės, dirvonuoja, apaugusi paskirais medžiais (PR dalis). Jos PR pakraštyje yra Markapiais arba Maro kapais vadinama senkapio dalis, užimanti 0,11 ha dydžio plotą, saugoma kaip Kretingos kaimo senosios kapinės (L854). Tai dirvonuojantis Š–P kryptimi pailgas maždaug 30x20 m dydžio, 0,5–2 m aukščio keturkampis kalnelis į P per 1,5 m nuolaidėjančiu viršumi. Markapių centrinėje dalyje stovi 1928 m. pastatyta medinė koplytėlė (DV–3682). Markapiai iki 1961 m. (1 pav.) buvo apjuosti akmenine tvora, kurios likučiai dabar pastebimi jų Š, R ir dalinai P pusėse kaip iš žemės styrantys iki 70x40 cm dydžio akmenys. Į Š–ŠR nuo Markapių gruntinė J. Basanavičiaus gatvė išplatėja iki 13 m. Šio išplatėjimo R krašte pastatyta medinė skulptūra (autorius – A. Viluckis), vaizduojanti trimituojantį angelą, skirta paminėti pirmajai Kretingos bažnyčiai, pagal istorinę tradiciją pastatytai Markapiuose 1602 m.

2011 m. rugsėjo–spalio mėnesiais KU Kretingos senkapio dalyje, pakliūvančioje į re-

1 pav. Kretingos Markapiai 1936 m. rugpjūčio 5 d. V. Ramanausko nuotr.

Fig. 1. Kretinga's plague cemetery on 5 August 1936.